

■ Rene Medvešek, glumac i redatelj

»Obratila me duhovna snaga Novoga zavjeta«

Publika je uvijek na prvom mjestu. Bez publike kazališta nema, a bez nagrada ga ima. Suigra publike potvrđuje da je predstava dobra, ali sva-kako je ugodno i veseli me dobiti potvrdu struke jer je svaka predstava kolektivnog čina i to je veliko priznanje upravo tom zajedništvu bez kojega je ne bi bilok rekoj je Rene Medvešek, dobitnik Nagrade hrvatskoga glumišta 2015. za režiju predstave „Kristofor Kolumbo“ Miroslava Krleža u produkciji Zagrebačkoga kazališta mladih (ZKM). Taj od publike i struke cijenjeni kazališni i filmski glumac, redatelj i profesor glume na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu više od 25 godina neuromorno stvara i u kazalištu pronalazi trajnu inspiraciju.

„Kazalište je jedan od ulaza u duhovni prostor u kojem zapravo postajemo ljudi, u onoj dimenziji u kojoj smo to pozvani biti. Samo održavanje života i briga za bolji tak našta nam ne vrijede ako se ne susretimo, a nemo bliskosti. U nama postoji stalna potreba za bliskošću, za prisutnost. To je stanje koje nije moguće trajno postići, svakoga trenutka izazov prisutnosti se obnavlja, te bitka koju se ne može trajno dobiti“, rekao je Medvešek i doda da, unatoč tomu što posao glumca i redatelja zna biti naporan, kazalište, kao umjetnost koja se bavi susretom, ne samo da obogaćuje čovjeka, nego ga na svoj način „čini“.

Iako je u svojoj karijeri dobio dvadesetak nagrada i priznanja za svoj glumački, autorski, redateljski, scenografski, dramaturški i pedagoški rad, Medvešek je očuva skromnost i jednostavnost, koja se očituje u njegovim nastupima i projektima. Od njegovih prvih autorskih predstava „Zimska bajka“, „Hamper“ i „Mrvek i crvek“, preko predstava „Brat magarac“, „Drvo je bilo sretno“, „Naš grad“ i „Vrata do“, pa sve do novijih uspešnica „Najbolja juha! Najbolja juha!“, „Oliver Twist“, „Kontrabas“ i „Ne, prijatelj!“ Medvešek na autentičan način jednostavnostu igre progovara o temeljnijim ljudskim pitanjima - bliskosti, ljubavi, smrti i vjeri.

»Nisam ni slutio da je riječ o glumačkom pozivu«

Roden je 21. lipnja 1963. u Velikoj Gorici. Odrastao je u četveročlanoj obitelji u bratu Svena. Danas i sam imam veliku obitelj - sretno je ozelenjen suprugom Milenom i otac je četvero djece. Medvešek s obitelji živi i radi u Zagrebu, a s radošću se prisjetio svojih početaka.

Njegov mladi brat Sven prvi je upisao glumu, a Rene je u početku studirao francuski i njemački na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Nakon dvije godine odlučio je prekinuti studij i upisati glumu na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu, što mu je uspjelo iz prvo-ga pokusaka.

„Učinilo mi se da bi glumački poziv, iako tada još nisam ni slu-tio da je riječ o pozivu, mogao biti nešto što bi mi pružilo mogućnost da realiziram neku neartikuliranu potrebu za igrom. Kao da sam u kazalištu za sebe naslutio prostor slobode, ali i smisla“, istaknuo je Medvešek, koji je diplomiраo glumu 1989. godine. Od tada je član ansambla ZKM-a, za koji ga vežu brojne uspomene.

„To je bilo vrijeme kada je izgrađena nova dvorana u ZKM-u pa se povećao ansambl. Pozvali su me i tako sam odmah dobio priliku za posao. ZKM je sigurno nešto što bi mogao nazvati svojom matičnom kućom, ansamblom u kojem sam učio, rastao i upoznavao sve one ponajviše lijepe, ali ponekad i teške strane toga poziva“, priznao je Medvešek, koji sa ZKM-om trenutačno suradnju na novom projektu „Čarobni brijege“ Thomasa Mannu u režiji Janusza Kice, čija se premjera očekuje u siječnju. Medvešek u predstavi tumači ulogu talijanskoga književnika Lodovica Settembrini-ja, što je njegov svojevrsni povratak početcima karijere - glumačkom pozivu.

Maštali »da migom oka ruše MiG-ove«

Sa suprugom i nekolicinom prijatelja Medvešek je 1991. godine osnovao autorskog glumačku skupinu „Mig oka“, koja je nastala u jeku agresije na Hrvatsku. „Bilo je to najčešće vrijeme kada je sve izgledalo bezizlazno i kada smo se morali suočiti s činjenicom da nam nitko ne će pomoći. Razmišljali smo o tome koliko je javno mnijenje važ-

»Ponekad sam imao potrebu izravnje progovoriti o pitanjima vjere, no s druge strane svaki sadržaj, čovjek i odnos u sebi sadrži temeljna pitanja ljubavi i smrti, rekao je Medvešek.«

no da bismo se oduprli takvomu teroru. S druge strane, bila je potrebna prava, probitana i autentična informacija o tome što se zbiva jer se u medijima iskrivljivala istina, rekao je Medvešek i doda da su željeli poslati odredene poruke koje bi posvjedočile o tome što se stvarno događa.

„Znali smo da bi te poruke svojom zarađivanjem i optimizmom podizale moral i pokazale da nas oružana nadmoć ne može prestrašiti i zaustaviti da budemo ljudi i da se nasilju možemo suprotstaviti duhom, da „migom oka“ možemo rušiti MiG-ove. U sklopu te skupine Medvešek je postavio svoj prvi autorski projekt „Zimska bajka - Hwiddermoerken“, nakon kojega se uz glumačku angažman počinje baviti redateljskim radom i od tada suraduje s brojnim kazališnim kućama u Hrvatskoj.

„U proljeće 1992. nakon priznaja Republike Hrvatske došli smo na ideju da napravimo nešto za djecu - akciju širih razmjera. Tako smo organizirali gostovanje zemlje Frialandije u Zagrebu. Iz jedne male neposteće zemlje doveli smo neobične zaigrane ljudi, koji se usprkos svojim nemogućim životnim okolnostima raduju životu i vjeruju u boljatik“, prisjetio se Medvešek redateljskih početaka.

„Ti teški trenutci ohrabruju su me za samostalan rad u kazalištu. Imao sam osjećaj da su nam potrebne pozitivne poruke, pogled koji dopire onkraj jada koji naš je okružio, pa sam smogao hrabrosti i maštati da se upustim u potragu za njima“, istaknuo je Medvešek i doda da mu je neobično draga što je „Mig oka“ dobio priznanje za „ dizajn javnoga raspodjeljenja u ratnim okolnostima i pružanje nade u prevlast duha nad okolnostima“ na 27. zagrebačkom salonu.

Vjera utječe na posao

Medvešek je dobio još jedno prestižno priznanje 2010. godine - nagradu „Andrija Buvina“ za iznimni doprinos kršćanskoj kulturi. Njegova vjera i posao, priznao je, utječu jedno na drugo. „To su stvari koje su mi vrlo važne, dio su mene i ne mogu ih razdvajati. Ponekad sam imao potrebu izravnje progovoriti o pitanjima vjere, no s druge strane svaki sadržaj, čovjek i odnos u sebi sadrži temeljna pitanja ljubavi i smrti“, rekao je Medvešek i priznao da je u srednjoj školi bio izgubio interes za vjeru i Crkvu.

„Onda se nekako kroz život, pri čemu je važnu ulogu odigrao rat i beznade, pokazalo da mi svakodnevnička nije mogu ponuditi odgovore na neka ozbiljna pitanja. U toj unutarnjoj muci počeo sam stvari promišljati na drugoj razini“, priznao je, objasnivši da je njegov put obraćenja trajao više godina. „Moja su traženja bila povezana i s mojim zanimanjem budući da je gluma posao u kojem se čovjek bavi sobom i svojim identitetom. Dakle, stvarima koje su u biti usko povezane s duhovnošću i pitanjem vjere.“

Njegov prvi ozbiljniji kontakt s vjerom bila je knjiga Novi zavjet, koji je htio upoznati. „Htio sam vidjeti što to čini duhovni temelj sredine kojoj pripadam i preko tradicije pronaći odgovore na svoja pitanja. Kada sam počeo upoznati Novi zavjet, duhovna snaga tih sinoptičkih zapisa silno me se dojmila i postupno me obratila i promišljala mi pogled na život.“

Od filma ga više privlači kazalište

Od svjetovne literature Medvešek je posebno privukao tekst Siniše Glavaševića. Već 14 godina povremeno izvoditi recital „Grad“ u kojem interpretira Glavaševićeve poeske zapise iz knjige „Priče iz Vukovara“. „Riječ je o iznimnom tekstu. Siniša je, onako biblijski rečeno, prodao sve da bi kupio njivo na kojoj je pronašao blago - njivu na kojoj je otkrio život u punini. Svi jest o tome koliko smo u stanju živjeti bez te punine i to ne primjetiti kad da ga je tjerala da to zapiše i da taj plod onih mučnih vremena sačuva za buduće generacije.“

Osim kazališta, Medvešek se u glumačkoj karijeri bavio i filmom. Imao je nekoliko zapuštenih filmskih uloga - od djeće uloge Ivice Kičmanovića u dramskoj seriji „U registratori“ do prvoga profesionalnoga angažmana u Golikovoj „Vili orhideji“ i niza drugih domaćih, ali i stranih filmskih produkcija.

„Desetak godina intenzivno sam snimao filmove, ali nisam se u tome prepoznao. Način rada na filmu, a snijeme i cijeli postprodajući proces, vrlo je specifičan. Neusporedivo više me privlači kazalište i taj trenutak u kojem zajedno s publikom gradimo taj svoj zajednički svijet“, zaključio je Rene Medvešek, koji planira u „Gavelli“ rezirati novu predstavu prema tekstu „Kao na nebū“ Kaya Pollaka, čija se pre-mijera očekuje na proljeće.

■ ZAGREB

»To je alarm, crveno

Vlado Čutura

Pobol hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji kao posljedica Domovinskoga rata je činjenica, o kojoj se, unatoč zataščavanju, sve više govori. Tijekom prosinca održano je više konferencija i simpozija, među kojima je prepoznatljiv projekt »Na prvoj crti zdravlja« Zagrebačkoga instituta za kulturu zdravlja (ZIKZ), Centra za palijativnu medicinu, medicinsku etiku i komunikacijske vještine (CEPAMET) Medicinskoj fakultete Sveučilišta u Zagrebu i Klinike za psihološku medicinu KBC-a Zagreb, čiji su predstavnici sudionici projekta koji vodi doc. dr. Marijana Braš sa stručnim timom psihijatara, psihologa, onkologa te drugim liječničkim granama i braniteljima.

Dr. Braš navodi da je to prvi put u Hrvatskoj da su se okupili stručni i hrvatski branitelji, koji su iznijeli svoje teškoće na dnevnom simpoziju tijekom prosinca, a krajem mjeseca donesen su i zaključci. Glavni je cilj projekta pokrenut prije nešto više od pola godine slijediti stručne, znanstvene, nastavne i javnozdravstvene aktivnosti te ih povezati s hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji.

»Hrvatski branitelji umiru prosečno s nenaravnom 51 godinom, a opća populacija umire sa 73 godinama. K tomu hrvatski branitelji češće umiru od karcinoma i srčanih i moždanih udara“, istaknula je dr. Braš. Posebno je istaknula, na što su upozorili i pojedini branitelji, osobito Tomislav Čolak, da su podatci iz Ministarstva branitelja i drugih institucija koje bi trebale voditi brigu

o zdravlju nedostupni široj javnosti, pa i samoj struci u zdravstvu. Što više, ako postoji registar hrvatskih branitelja, i najjednostavnijim informatičkim sustavom povezanim s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje o svakom pojedinцу, tј. hrvatskom branitelju dobili bi se točni podaci.

Zašto nije upisivano - hrvatski branitelj?

Udruga »Žene u Domovinskom ratu - Zadar« otvorenim je pismom iznijela zabrinutost, jer kako navode - tražeći podatke u Općoj bolnici Zadar, od 1991. godine, potom od kraja Domovinskoga rata do danas, uočili su da se u prijavama maligniteta sustavno izbjegavalo upisivati podatak da je oboljela osoba hrvatski branitelj. Jer za svaku maligno oboljenje u Hrvatskoj zdravstvena ustanova (bolnica) mora ispravno ispuniti bolesničko-statistički obrazac (ONKO-tip) kojim se prijavaju malignitet, čija prijava ide u Registar za rak (Rockefellerova 7, Zagreb). Na toj prijavi administrator ili zdravstveni djelatnik trebao bi upisati je li osoba branitelj ili ne, da bi se dobili što vjerodostojniji podatci. Zamisljiv je odgovor, koji je pretežno sličan iz hrvatskih bolnica, a koji su prenijeli mediji: pacijentu bi bilo neugodno ako mora reći da nije bio hrvatski branitelj. Branitelji koji su sudjelovali na konferenciji »Na prvoj crti zdravlja« kategorički su demantirali odgovore iz bolnica. Istaknuto je da se od 2000. vršio sustavni program hrvatskih branitelja, od raznih spjunaža, krovotvorenih dokumenata protiv branitelja do medijskih linjeva, sudsena generala, prosjeda.

■ HODOČASNIČKE MEDALJICE

Ivan Tašev

Hodočašće je oduvijek bilo dio kršćanskoga života, to iskustvo imaju suvremenje vjernici, ali i oni koji su u prethodnim stoljećima taj molitveni put, druženje i sudjelovanje na zavjetnim svečanstvima doživljavali kao čašćenje te slavljenje Boga i svetaca isključivo hodjanjem, pješačenjem. Za razliku od suvremenih uvjeta, kada su se hodocasnici pretvorili i u »vozocasnike«, mjesto koja privlače vjernike u potrazi za iskustvom Boga i mirom ostala su do danas duhovne oaze; bilo da su one blizu mjesačnog stanovanja ili traže ulaganje napora da se stigne do hodocasnici pločice otkrivaju mnoge tragove hodočasnicih europskih putova te se iz njih može isčitati niz podataka, posebice kod onih iz Remeta jer su evidentirani brojni arheološki podatci.

Izložba je zamisljena kao svedjarska karta Europe, a od polazne točke u Zagrebu posjetitelji mogu „pješačiti“ do postavljenih stupova koji predstavljaju hodočasnica odredišta, formirani kao valjci na kojima se nalaze najznačajniji podatci o svetištima. Stope nalijepljene na pod pokazuju udaljenost svetišta od Zagreba, pa se tako otkriva da je dugački put od 300 kilometara do Marijazzella potreban osam dana hodja, a da dolazak u Kolin na sjeveru Njemačke trebalo je 27 dana jer je udaljen oko 1000 kilometara. Najблиža je svakako Marija Bistrica, a najveći broj hodočasnicih mjesto je u Austriji i Bavarskoj.

„Medaljicama sam se počeo baviti nakon što smo 2007. godine počeli

»Na prvoj crti zdravlja« - projekt za dostojanstvo i život hrvatskih branitelja

svjetlo, zadnji trenutak da nešto učinimo!«

Tako se sustavno skrivaju činjenice o jednoj od najranijih skupina u našem društvu, a to su branitelji, te Hrvatska ne imati podatke od čega je umrlo 34 000 hrvatskih branitelja u slobodnoj Hrvatskoj. Nikada se ne će doznati zbog čega je smrtnost tako velika, od kojih vrsta bolesti umiru i koja je prošjeća dob umrlih. »Pitamo se jesu li zaslužili barem toliko da mogu biti registrirani kao bolesnici koji najčešće obolijevaju od malignih i kardiovaskularnih bolesti, te da je uzrok njihove smrti takoder ujetovan ratnim djelovanjima«, navode iz udruge »Žene u Domovinskom ratu - Zadar«.

Doc. dr. Braš posebno se osvrnula na podatke koji su objavljeni. »Oni su zabrinjavajući i tražimo kao sudionici ove konferencije što hitnije objavljivanje istinitih, točnih brojeva kako o tome koliko je branitelja počinilo suicid tako i o tome koliko ih je umrlo ili oboljelo od kojih bolesti, istaknula je. Nadalje je kazala da je tužno da nema podataka, a za to su izdvojena sredstva i netko je odgovoran za to. »No i neovisno o tome treba hitno napraviti preventivne programe za one koji su živi i zdravi, a za one koji su već teško oboljeli treba hitno omogućiti paljativnu skrb jer je nedopustivo da čovjek umire ili se muči sam bez potpore u Hrvatskoj.«

Zakazala struka i sustav

Voditelj ZIKZ-a prof. dr. Veljko Đorđević, koji se još početkom devedesetih godina među prvima počeo baviti problemom obola branitelja, istaknuo je da je zakazala struka i sustav. »Morali smo na vrijeme to prepoznati i ne dopustiti da sustav,

politika ili nekakvi osobni interesi budu iznad braniteljski problema, štoviše provizim i pozivam lječničku struku da se uključi, jer ovo je posljednji vapaj hrvatskih branitelja da im se pomognu«, kazao je. Istaknuo je da zabrinjava što je u braniteljskoj populaciji stopa suicida gotovo dvostruko veća nego u općoj populaciji. »To je alarm, crveno svjetlo, zadnji trenutak da nešto učinimo i u prevenciji samoubojstava u ovom popулацији. To je alarm da pomognemo živima te da ne budemo samo kronicarij jednoga vremena, nego da kao struka, kao humanisti, kao ljudi, učinimo taj iskorak prema toj osjetljivoj populaciji. Potrebna je zato nacionalna strategija zdravlja hrvatskih branitelja.«

Od 140 na 980 malignih oboljenja

Alarmantne podatke o temi »Zdravstvena slika branitelja i nji-

hovih obitelji - 24 godine poslije« iznijela je dr. Mirjana Semenić Rutko koja je provela istraživanja na području Vukovarsko-srijemske županije u 19 ambulanta. Zabrinjavajuće je da je od Vukovara do Iloka 2008. godine bilo 140 osoba oboljelih od malignih bolesti, a 2012. ta brojka se popela na 980. »To su podatci zabilježeni u 19 ambulanta«, kazala je dr. Semenić Rutko, koja je i sama bila sudionica obrane Vukovara i tragedije koju su Hrvati na tom području proživjeli.

10 i više godina uzrokovati nastanak malignih bolesti. Zato treba razviti rad na terenu u izravnom kontaktu s braniteljima i njihovim obiteljima, a ne samo u institucijama«, kazala je dr. Semenić Rutko. »Treba raditi, a ne samo deklarativno stvarati pravilnike jer iskustvo rada u vrijeme ratnih zbivanja i izravan kontakt s braniteljima od 1991. pa sve do završetka obrambenoga rata daje punu sliku potreba braniteljske populacije. Posebno se osvrnula na nepostojanje točne evidencije podataka o broju branitelja, broju ranjenih, mrtvih, nestalih - do danas, 24 godine poslije.«

</div